

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Изходни №	201 г.
Вх № 624 / 10. IX	2015 г.
София, 1176, Бул. Шипченски пръстен № 52, бл. 17 тел.: 02/ 979 29 98, факс: 02/ 870 21 91	

Становище

на проф. дпн Йордан Борисов Табов, ИМИ-БАН,

за дисертационен труд за присъждане на научната степен

Доктор на историческите науки

в област на висше образование **5. Хуманитарни науки**,
научна специалност 05.03.21 Документалистика, архивистика,
палеография (включително историография и източникознание).

Автор на дисертационния труд:

доц. д-р Пенка Иванова Пейковска

Институт за исторически изследвания – БАН

Тема на дисертационния труд:

МИГРАЦИИ ОТ АВСТРО-УНГАРИЯ И РУСИЯ КЪМ БЪЛГАРИЯ (средата на 60-те години на XIX в. – средата на 30-те години на XX в.). Историко-демографски аспекти

1. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд на доц. Пенка Иванова Пейковска се състои от увод, първа част с три глави, втора част с две глави, заключение, три приложения, списък на таблиците, графиките, картите и снимките, списък на съкращенията, списък на използваните извори и литература. Изложен е на 450 страници и е плод на дългогодишни изследвания на авторката, отразени в публикуваните от нея статии, студии и монография.

Първата част на дисертацията е посветена на миграциите от Австро-Унгария към България от средата на 60-те години до първото десетилетие на XX в. Тя включва **три глави**.

В първата от тях е направена историко-демографска характеристика на имиграционния поток, като са обобщени неговите фактори и е проследена числеността му, динамиката му, териториалното разпределение на имигрантите в България и отделно динамиката, половата структура и етническият състав на имиграционните потоци поотделно от двете части на Монархията – от Австрия и от Унгария. Изследването е разработено главно въз основа на анализа на преброяванията на населението в България от

1900, 1905, 1910 г.; първите български преброявания – това от 1880 г. (отнасящо се за Княжество България), от 1884 г. (отнасящо се за Източна Румелия), от 1887 и 1893 г. са използвани само частично.

Във **втората и третата глава** са привлечени унгарски (архивни, необнародвани) статистически и други видове извори.

Втората част на изследването е посветена на миграциите от Русия към България през 20-те до средата на 30-те години на ХХ в. и включва две глави. Тя е изградена върху анализа на преброяванията на населението в България през 1920, 1926 и 1934 г. Единствено изключение е направено за подглавата, посветена на брачността, която се базира на друг вид статистика - статистиката за движението на населението.

В **първата глава** обект на изследване са числеността, динамиката, половата структура, изходните точки и етническият състав на имиграционния поток от Русия, вътрешната миграция на руското население в България и неговото териториално разпределение, структурата му по вероизповедание, неговото брачно поведение с акцент върху смесените бракове като основна предпоставка за процесите на акултурация, интеграция и асимилация. Тези демографски процеси и явления са изследвани чрез количествен анализ на данните от преброяванията на населението в България през 1920, 1926 и 1934 г.

Във **втората глава** е представен социално-икономическият облик на руската имиграция в България, обект на изследване са икономическите и социалните процеси и явления в руската общност, показани през призмата на преброяванията на населението в България през 1920 и 1926 г.

Дисертационният труд е онагледен с 50 таблици, 11 графики и 1 карта, изработени от авторката. На техния анализ е базиран научният текст. Същото се отнася и за трите приложения. Първото приложение включва част от анализирания архивни документи за трудовата миграция на унгарските аптекари в България, обработени археографски, някои от тях са превод от унгарски език. Второто (табл. 49) и третото (табл. 50) приложение съдържат броя на най-многочислената социална прослойка сред чужденците руси - работничеството и дяловото им участие в българската икономика през 1920 и 1926 г. Текстът на дисертацията е илюстриран с 4 снимки на оригинални документи и на лица, открити в българските държавни архиви по време на изследователската работа; те са нови за науката.

Авторефератът заема 50 страници и отразява адекватно съдържанието на дисертацията. Към него имам критична бележка: той представлява по-скоро кратък вариант на дисертацията. Или, казано по-

ясно, той е с прекалено голям обем и с прекалено много не дотам важни детайли.

2. Научни и научно-приложни приноси

Доц. д-р Пенка Пейковска работи по тематиката на дисертацията отдавна, натрупал е богат опит в нея и е успял да предложи интересни идеи и анализи.

В дисертацията си доц. д-р Пенка Пейковска претендира за приноси, класифицирани в няколко вида. Съгласен съм с тези претенции, но трябва да отбележа, че те са доста различни по значение за оценката на дисертационния труд.

Сред тях бих открил:

- прилагането на интердисциплинарен подход с акцент върху количествения анализ, методите на историческата демография и социалната антропология, комбинирани с метода на документите от личен произход, за изучаването на конкретен имиграционен поток (в случая този от Австро-Унгария);

- изучаването на руската емиграция (в България, а и не само) чрез количествен анализ на статистически данни от преброяванията и статистиката за движение на населението

- изучаването на грамотността на имигриралото население във връзка с неговите миграционни процеси, с възрастта и пола на мигрантите, с миналите равнища на тяхната грамотност, с равнищата на грамотност в изпращащата и приемащата страна, и въобще с качеството на човешкия ресурс, който те представляват и за едната, и за другата страна.

3. Публикации

Доц. д-р Пенка Пейковска има 14 публикации по темата на дисертацията, включително една монография. Те са на добро професионално равнище и са намерили отражение в дисертационния труд.

4. Заключение

Като взимам предвид всички достойнства, приноси и недостатъци на представения дисертационен труд и качествата на кандидатката, давам положителна оценка на дисертационния труд на доц. д-р Пенка Иванова Пейковска и препоръчвам на членовете на уважаемото Жури да й присъдят научната степен **Доктор на историческите науки**.

София, 10.09.2015 г.

Автор на становището:


проф. дпн Йордан Табов